

לפרסום במגזין פנו לקהילת
קבוצות 03-6990552
תפוצה עדכנית: 1,631 קוראים קבועים

קבוצות בעולם
טיפול קבוצתי ושאלות של
אתיקה
ד"ר חיים וינברג

מבוא למהדורה העברית של
הספר "טיפול קבוצתי אנליטי"
ד"ר רובי פרידמן

הסמוי והגלוי במפגש ארגון
קבוצתי
רשמים מיום העיון
רקפת קרת-קרואני

זוית אישית מהכנס "הקושי
לסלוח"
תמר עיני-להמן

דבר העורך

בזדוניות כשאנו מזהים את הרוע האנושי המוכר מעולמנו הפנימי, שמחים לאידו של המודח ואורבים בפרק הבא לממשיכים. המטרה המרכזית במונדיאל היא לנצח במשחק כדי להעצים קבוצה שמאחוריה עומדת מדינה. המטרה המרכזית בריאליטי היא להאדיר אדם אחד, שזכיותו מבוססת על הכשלת האחרים. אחרי צפייה במשחק במונדיאל אנחנו הולכים לישון מלאי השראה והתפעלות, עם תחושת צדק או פספוס נסבל. אחרי פרק של "הישרדות" אנחנו הולכים לישון נטולי חופש מהיסח הדעת, לא רגועים, חשדניים משהו. דינמיקה בין קבוצות עשויה להיות לא פחות מרגשת ודרמטית גם כאשר היא מוגשת על השולחן, חפה מפרורסיה, גלויה ואמיתית, שמשתתפיה מזיעים לתוכה את כל מאמציהם הגופניים ומשקיעים בה את כל משאביהם הנפשיים

רגע אחרי הגמר צריך לפרגן לפיפ"א, למארגני המונדיאל ולכדורגל העולמי. יש משהו נקי במונדיאל האחרון בדרום אפריקה, משהו שמשרה אווירה של אנושיות ירוקה ומרגיעה, משהו שמחבר בצורה מדויקת בין המילים "תרבות" ל"ספורט", משהו שמזמין את החלקים הבריאים בנפשנו, אלה שנרגשים לקראת משחקיות, תחרותיות וקטרוזיס. הסובלימציה, ההגנה המפותחת ביותר, עובדת שם שעות נוספות, מתעלת את תוקפנותם של מיליוני צופים דרך תרועות הוואוולות והצבעים הלאומיים שמרוחים בחיך על פני האוהדים. ובתוך זה יש רגשות מכל הגוונים, בקצה האחד התלהבות ואושר ובשני תסכול וצער. אבל השחקנים באים נכון, מחליפים חולצות בסוף המשחק,

והבין-אישיים לכדי יצירה קבוצתית עוצרת נשימה. גיליון מסקרן לפנינו, בנוסף לכתבות במגזין, מופיע בו החלק הראשון בספר "טיפול קבוצתי אנליטי", של בר והרסט, שיצא לאור בעברית על אנליזה קבוצתית. לצד התכנים ונכלו לבחור לכם פעילות קבוצתית מתוך שפע הכנסים והסדנאות של הקיץ המתקרב.
קריאה מהנה
איתן

מדברים אל רובנו בשפה שמתורגמת לחוויה מיטיבה שאפשר להירגע בצילה. בערוץ המקביל משדרים מדי פעם עונה חדשה מ"הישרדות": גם כאן יש שתי קבוצות, גם דינמיקה, גם רגשות. אך מה שונים הם פני הדברים: בעליבות של הריאליטי מציתים בנו אומני הרייטינג הגנות פרימיטיביות, עוזרים לנו להזדהות ולהשליך על חולשותיהם המתופעלות היטב של המשתתפים, גורמים לנו לצמצם עין אחת בממזרות ולהדק שפתיים

קבוצות בעולם

טיפול קבוצתי ושאלות של אתיקה

ד"ר חיים וינברג

שלום לקוראים,

מי מכם למד קורס על קבוצות שכלל שאלות אתיות? האין זה מוזר ששאלות אתיות נכללות מעט מאד בהכשרה של מנחי קבוצות

ומטפלים קבוצתיים?

הקהילייה המקצועית סערה בתקופה האחרונה סביב המקרה של ד"ר שלום ליטמן כאשר התפרסמה כתבה בעתון על קשר רומנטי שקיים עם מטופלת שלו, דבר המהווה עבירה אתית ברורה וחמורה. אמנם המקרה אירע במהלך טיפול אינדיבידואלי (למרות שבהתחלה המטופלת הגיעה לטיפול קבוצתי), אך ד"ר ליטמן, בנוסף להיותו פסיכיאטר ופסיכואנליטיקאי ידוע, הוא גם אחד מאבות הטיפול הקבוצתי בישראל, ורבים מאנשי הקבוצות הכירו אותו שנים רבות כאיש מקצועי בכיר ומכובד.

המקרה הקשה הזה מצטרף למקרים אחרים של מטפלים קבוצתיים שכשלו, בארץ ובעולם, והידוע ביניהם הוא מלקולם פיינס. גם מלקולם הוא אחד האבות המובילים של האנליזה הקבוצתית, ממשיך דרכו הידוע ביותר של פוקס, מוכר, אהוד ומכובד בכל העולם. גם הוא כשל בדומה לשלום ליטמן בקשר רומנטי עם מטופלת.

איך קורה שאיש מקצוע מנוסה ומכובד מידרדר להתנהגות כל כך בעייתית? האם ניתן לפטור את המקרים הללו כחריגים בלבד, או כתוצר של פסיכופתולוגיה עמוקה ונסתרת של המטפל? האם ניתן להסיק מכך על כך שהמקצוע שלנו, הנחיית קבוצות וטיפול קבוצתי, טומן בקירבו פיתויים שקשה להתגבר עליהם? ואם יש סכנות כאלו במקצוע המטפל בכלל והמטפל הקבוצתי בפרט - כיצד ניתן להתגונן בפניהן?

לכאורה נראה שהעבודה הקבוצתית חסינה יותר מהמפגש האינדיבידואלי בפני עבירות אתיות של הפרת גבולות מהסוג הנ"ל, מאחר והעבודה הקבוצתית נעשית לעיני כל חברי הקבוצה בעוד אין מי שצופה במה שקורה בטיפול האינדיבידואלי, פרט למטפל והמטופל. המפגש אחד על אחד מאפשר מעשים שיפה השתיקה להם, וכוחו של המטפל והשפעתו על המטופל גורמים לכך שגם אם הופרו הגבולות, הסוד "נשאר במשפחה". האסוציאציה למשפחה אינה מקרית מכיון שיש המשוים את יחסי הכוחות מטפל-מטופל (ובד"כ מטפל-זכר/מטופלת-נקבה) ליחסי אב-בת ורואים בקשר מיני בין מטפל למטופלת הקבלה לגילוי עריות במשפחה.

נכון שקשה יותר להסתיר קשר חריג בין מטפל קבוצתי לחבר/ת קבוצה, אך הסכנה של גבולות מופרים קיימת גם בקבוצה. לא רק זאת, אלא שבמקרים של מנהיגים כריזמטיים יש אפשרות שכל הקבוצה תילכד בקסמיו, תהיה תחת השפעתו של המנחה הסוטה, חבריה יוותרו על שיפוט מציאות תקין, יעריצו את המנחה שמשמש לרעה בכוחו ויהפכו לכת אומרי הן. המקרה האחרון של גואל רצון, שעורך מגזין זה, איתן טמיר, היטיב כל כך לנתח בגיליון האחרון, משמש דוגמה חיה לכך. השתתפתי לאחרונה בסקרמנטו, קליפורניה (מקום

לי שזה המצב שיכול לקרות לכולנו מאחר וזה מאד אנושי לחפש נחמה במצבי משבר, והסיטואציה הטיפולית האינטימית יכולה לבלבל את שני הצדדים. אל תטעו לחשוב שזו הצדקה למעשים החמורים. כניעה מזוכיסטית - גבארד מזהה סוג מסויים של מטפלים שעלולים להענות למטופל נזקק או דרשני, במעין תהליך מזוכיסטי של הרס עצמי ומתוך פנטזיית ההצלה המשותפת לכולנו. המטפל טועה לחשוב שאהבתו תציל את המטופל ומשלה עצמו שהקשר שנוצר טוב לשני הצדדים. לפעמים נראה שבאופן זמני הקשר הרומנטי אכן מיטיב עם המטופל, אך לרוב הפנטזיה מתמוטטת בשלב מסויים.

אגב, הנתונים של גבארד, שלהערכתי מושפעים מהתרבות האמריקאית וייתכן שיהיו שונים בישראל, הם ש-20% מהעבירות המיניות הללו נעשות על ידי מטפלות ממין נקבה, ו-20% מהמקרים נעשים בין מטפל ומטופל מאותו מין.

הגבולות המיניים לא נחצים מיד. לרוב מדובר במדרון חלק, בו המטפל עובר מחיבוק לליטוף, מליטוף למגע עם גוון מיני ומשם ליחסים מיניים. בד"כ המטפל מוצא לעצמו צידוקים למעשים, והמשפטים שהוא אומר לעצמו כדי לא להיות בדיסוננס בין המצפון למעשה יכולים להישמע דמיוניים. "אנחנו אמנים ברמיה עצמית", אומר גבארד.

כיצד ניתן להימנע מהידרדרות של היחסים הטיפוליים לקשר אסור, לאור הנתונים הללו והעובדה שזה יכול לקרות לכל אחד? ראשית, חשוב להשקיע בחינוך הן של המטפלים והן של המטופלים. חינוך המטופלים פירושו מסר ברור לציבור שיחסי מין בטיפול אסורים בתכלית האיסור. בקליפורניה קיימות תקנות הקובעות שיש לתת לכל מטופל בתחילת הטיפול עלון המסביר זאת. למטפלים צריך להיות ברור שעליהם לפקח על תגובות ההעברה הנגדית שלהם ולפנות מיידית להדרכה ברגע שהם חשים שהגבולות מתחילים להיות גמישים מדי. הנה כמה שאלות שכל מטפל צריך לשאול עצמו באופן קבוע:

האם מה שאני עושה עומד בסטנדרטים המקובלים של הטיפול (standard practice)?
האם הייתי עושה זאת גם אם המטופלת היתה שוקלת 200 קילו ולא נראית מושכת (מצחיק, אבל יש לנו הצדקות מדהימות למה לחבק את המטופלת. שאלה מוזרה מהסוג הנ"ל מבהירה את ההכחשות שלנו)?
האם יש משהו שאני עושה ולא הייתי מביא להדרכה? אמנם השאלות הללו לא מבטיחות שמירה על האתיקה, אבל הן בהחלט בכיוון הנכון.
אמנם הטור הפעם לא התמקד רק בשאלות הקשורות לטיפול קבוצתי, אך הנושא חשוב מכדי שנתעלם ממנו.

חיים וינברג

haimw@group-psychotherapy.com

מגוריי בשנים האחרונות) ביום עיון עם גלן גבארד על העברה ארוטית והסכנה של יחסי מין בטיפול. ד"ר גלן גבארד עוסק בנושא הזה שנים רבות, כתב מספר ספרים ועשרות מאמרים חשובים על כך, והוא בר סמכא בתחום. בכל פעם שמקרה מעין זה מתפרסם, האגודות המקצועיות או הארגונים המעורבים (נניח המכון הפסיכואנליטי שחבר בו עבר עבירה אתית מסוג זה) שולחים את המטפל הסוטה להערכה אצל גבארד (לפעמים כדי לבחון אפשרות שיקום). כך הוא הכיר למעלה מ-200 מקרים שונים כאלו וצבר שעות ראיון והערכה רבות של מטפלים סוררים. אגב, יום עיון דומה עם ד"ר גלן גבארד התקיים בתל אביב לפני כשנה וניתן לקרוא חלק מהמאמרים מיום זה ב- <http://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2080> המסקנה שלו היא שלא ניתן לצפות מראש מי יהיה המטפל שיחצה ויפר גבולות! איו פרופיל של מטפל מסוכן שיש להזהר ממנו ואין יכולת לנבא אם אתה או אני נגיע לכך! זה יכול לקרות לכל אחד! מסקנה זו מפחידה במובן מסויים, משום שההגנה שבה אנו משתמשים ד"כ לא לחיות בחרדה מתמדת היא "לי זה לא יקרה", ומסתבר שבמקרה של הפרת כללי האתיקה ויצירת קשר מיני עם מטופל - לי ולך זה כן יכול לקרות בנסיבות מסויימות. מצד שני, המסקנה הזו עוזרת לרכך את התמונה של המטפל המפלצתי ולהמנע משיפוט מידי של מטפלים שהגיעו למצב זה כאילו מדובר תמיד באנשים מעוותים ופסיכופתים. לעתים רבות הקהילייה המקצועית נוטה לשיפוט צדקני מידי בסגנון של "וביערת הרע מקירבך", לדעתי כדי להבהיר שיש הבדל ברור בין מי שסטה מדרך הישר ומי שנוהג לפי הכללים. גם ההיפך הוא הנכון, ובמקרים שהזכרתי לעיל הנטיה היתה לשיפוט פחות מחמיר. הדעת לא סבלה שאנשים כה אהודים, מרכזיים ומכובדים יכולים לעשות מעשים כאלו. בדיון שהתקיים ביוזמתי בפורום להנחיה וטיפול קבוצתי (ראו <http://groups.google.com/group/...>) על הנושא בעקבות המקרה של שלום ליטמן, גילו רוב הכותבים אהדה למטפל, עד כדי כך שנראה היה שלרגע הם מתעלמים לחלוטין מסיבלה של המטופלת ומהפגיעה שחוותה. גלן גבארד מנסה לסווג את המטפלים לארבעה טיפוסים:

הפרעות פסיכוטיות: כאשר בוחן המציאות של המטפל לקוי והמעשים שלו נעשים ללא שיפוט ראוי. דוגמה לכך ניתן למצוא בסיפור של יאלום "תליין האהבה" (עוד מטפל קבוצתי הכותב על חריגה כזו בטיפול אינדיבידואלי), שבסופו התברר שהמטפל קיים יחסים עם המטופלת בהיותו בהשפעת סמים. הפסיכופת הטורפני: בד"כ אלו המקרים בהם המטפל מנצל בשיטתיות את מטופליו, וחוזר על מעשיו הנפשעים באופן סידרתי. במקרה זה המטפל איבד לחלוטין את האמפתיה לצד השני ושקוע לחלוטין בסיפוק צרכיו.

חולה האהבה: המטפל נמצא במצוקה מסיבות שונות וזקוק לנחמה אותה הוא מוצא אצל המטופל. לרוב מדובר במצב זמני כמו מחלה סופנית של בן משפחה קרוב, משבר בנישואין של המטפל, וכדומה. נראה

מבוא למהדורה העברית של הספר טיפול קבוצתי אנליטי הוצאת אה, 2010

ד"ר רובי פרידמן

שמחה גדולה היא להיות מעורב בהוצאה לאור של ספר לימוד בנושא גישתה של האנליזה הקבוצתית על שם ס.ה. פוקס. כל מי שהנחה או טיפל בשיטה זאת מודע לייחודיותה. נטילת חלק בתהליכים הקבוצתיים, במיוחד הארוכים, מזמינה עוצמות רגשיות ואינטראקציות בינאישיות משמעותיות ומעוררות שינוי. ספר זה מקדם היכרות עם הפוטנציאל של גישת ההנחה והטיפול האנליטיים במרחב הקבוצתי. הבנת המתרחש בקבוצה טיפולית אנליטית חשובה על מנת לתת למערכות מקצועיות רציניות כלים המאפשרים לשקול טיפול אופטימאלי. הבחירה היא בין טיפול אישי, זוגי או קבוצתי עבור הפונים או הנמצאים בטיפול. שגיאה שכחה של מטפלים (וכמובן גם של המטופלים) היא לחשוב שדי בפניה לטיפול אישי על מנת לקבל מענה על שינוי דפוסים: חוסר השיקול באינדיקציה לטיפול מוביל אותנו דווקא לחשוב, שיש טיפול העונה על כל הצרכים. לאחר תקופת הרגעה ראשונית, יכול ידע על האפקטיביות של הטיפול הקבוצתי ומידע על כך שהוא יכול להוות השלמה לפעולת הריפוי של הגישות הטיפוליות והתפתחותיות האחרות, לתרום להפניה מקצועית יותר. טיפול מיטבי דורש לעתים קרובות לפחות קטע מסוים בטיפול קבוצתי. עם הקמתו של המכון הישראלי לאנליזה קבוצתית, המכשיר מטפלים ומנחים אשר לראשונה עברו בעצמם טיפול אנליטי קבוצתי וגם העמיקו בתיאוריה ובהדרכה של הקבוצה הקטנה, קמו עשרות קבוצות טיפוליות אנליטיות ברחבי הארץ. הצורך בספר המציג את הגישה של האנליזה הקבוצתית ומסביר בפשטות יחסית את עומק פעולתה גדל בד בבד עם היקף תפוצתה. זו אכן גישה התפתחותית מיוחדת: היא מקדישה עצמה בעיקר לטיפול ולהתפתחות היחיד דרך הקבוצה. באנליזה הקבוצתית מושם פחות דגש על מרכזיות המנחה ויותר על כוחם של המשתתפים לרפא ולגדל האחד את השני. גישה "האנשים מרפאים זה את זה...", שאינה מוותרת על אחריות המטפל ולא על מקומו המיוחד בקבוצה, אך כן על התלות בו, מאפשרת התפתחות תוך הכרה הדדית. זהו מרחב מראות עשיר בתגובות בדינמיקה בין המשתתף היחיד, המטפל והאחרים בקבוצה. בפרקיו של הספר פרושים גישתה התיאורטית של האנליזה הקבוצתית והנחיות מעשיות, מתובלות בדוגמאות קליניות מהקמת קבוצה אנליטית, דרך ניהולה, קשייה ונושאים רלוונטיים רבים. כן מתוארות קבוצות מיוחדות, שאלות של הכשרה והדרכה, כישלונות והצלחות ולמידות רבות למנחה ולמשתתף. קורות הטיפול הקבוצתי בארץ עשיר מאוד - ולניסיון לשלב בין התפתחות וריפוי בקבוצה לגישה הפסיכואנליטית יש עבר מפואר. מלבד ס.ה. פוקס (שביקר בארץ כבר בשנות השישים), גם גישתו של ביון לקבוצות, הנחשבת היום ליותר מתאימה ליישום בארגונים וגם תרגום ספרו של יאלום (שנכתב יחד

עם מולין לש, שאף הוא לימד אותנו בכנס שדרות בשנת 2007) מעידים על העניין הרב בתחום מרתק זה. "פסיכותרפיה קבוצתית אנליטית", הכתוב על ידי שני אנליטיקאים קבוצתיים עתירי ניסיון עוסק בגישת האנליזה הקבוצתית להנחיית קבוצות בכלל, לעבודה עם קבוצות בארגונים, לתהליכי הלמידה וההשתלמות ואף להנחיה במסגרות חדשניות כמו קבוצות הביניים והקבוצות הגדולות. בהר והרסט, מנחים ותיקים ביותר, המגבים את התיאוריה בעשרות שנות הנחיה וטיפול, מדגישים שכדי לטפח את תרבות ההתפתחות והריפוי הקבוצתי דרושה מיומנות רבה. אותה מיומנות היא גם הביטוח הטוב ביותר כנגד פגיעה אפשרית במשתתף בקבוצה. לא במקרה נוצרה הגישה על ידי ס.ה. פוקס, שבעצמו היה קורבן לתוקפנות התהליכים הקבוצתיים הלאומיים בגרמניה של לפני מלחמת העולם השנייה. הספר מיועד לא רק למנחים ומטפלים, אלא גם למעוניינים בקהל הרחב, שכן הוא קריא ואינו עמוס מדי בזירגון מקצועי.

טום המרוג, מי שכתב את המבוא לספר הנוכחי ונפטר בשנה האחרונה, היה מגדולי התומכים והעוזרים של האנליזה הקבוצתית בישראל. אנו אסירי תודה לו ולעמיתיו מרחבי אירופה, אשר הגיעו עשרות פעמים ארצה כדי לקדם ולהעמיק את הידע והטיפול הקבוצתי בישראל. תודה מיוחדת לעמיתיי מהמכון לאנליזה קבוצתית: שרה אבין, ברכה הדר, שלומית גלר, חיים וינברג, יהושע לביא, אורלי מרדר ושרה קלעי, שעזרו בעריכה המדעית.

להזמנת הספר ב-65 ₪ (הנחה קטנה נוספת על ההנחה שהם נותנים):

www.achbooks.co.il/aecommerce/c2185/96327.php

קונצ'רטו לסולן ותזמורת

מפגש היכרות עם האנליזה הקבוצתית

קהילת קבוצות מזמינה אתכם/ן לערב עיון שיציג את החשיבה האנליטית הקבוצתית ואת הטיפול הקבוצתי האנליטי כאחד מדרכי הטיפול בנפשו של היחיד - במקביל לטיפול פרטני, או בפני עצמו.

יום רביעי, 21 ליולי 2010

במרכז "אלה", רח' ז'בוטינסקי 10 בירושלים

19:15 התכנסות וכיבוד קל

19:30-20:30 "כמו בגן עדן" צפייה בקטעים מסרטו של הבמאי השוודי קיי פולאק, והקשרם לטיפול קבוצתי - תמר עיני להמן

20:30-21:30 התנסות קבוצתית - יפית נוריאל
21:30-21:45 הפסקה

21:45-22:30 דיון קבוצתי סביב המושגים המרכזיים באנליזה קבוצתית - דר' שרה קלעי

על המרצים בערב

תמר עיני להמן - חברה במכון הישראלי לאנליזה קבוצתית, תרפיסטית במוסיקה (M.A), מטפלת במיט"ל ובקליניקה פרטית, מדריכה, מרכזת את קהילת קבוצות בירושלים.

יפית נוריאל - חברה במכון הישראלי לאנליזה קבוצתית, עוסקת קלינית, עובדת ב"מיטל" ובקליניקה פרטית.

דר' שרה קלעי - אנליטיקאית קבוצתית, פסיכולוגית קלינית בכירה, עובדת בתחנה לבריאות הנפש ובקליניקה פרטית.

40 ₪ למשתתף

מס' המקומות מוגבל, נא לשריין מקומות מראש

לפרטים ולהרשמה

ophri@zahav.net.il

לברורים: תמר עיני להמן - 052-3463395

הרשמו לקבלת המגזין החודשי:

www.igroups.co.il

בקהילת קבוצות משתתפים כ-4,000 מנחים ומטפלים בישראל, המקדמים את העבודה הקבוצתית בציבור. בפנייה אלינו תוכלו לקבל ייעוץ מקצועי, מידע חיוני על עבודה קבוצתית והפניה לקבוצה מתאימה באזור מגוריכם.

בצוות הליבה של הקהילה שותפים ארבעה עשר מנחים, שמובילים את הנחיית הקבוצות במקומות שונים בישראל. הצוות שם לעצמו למטרה לאפשר למשתתפים להצטרף לקבוצות מגוונות, ברמה מקצועית גבוהה ובעלות נוחה.

בקהילה מתקיימות כיום קבוצות מגוונות בת"א, ירושלים, כפר סבא, חיפה, קריית מוצקין, כרמיאל, נתניה, באר שבע ועוד.

--

"מי שסיים טיפול אישי הוא הרבה יותר בריא, מי שסיים טיפול קבוצתי הוא הרבה יותר בן אדם..."
מ. באלניט

איתן טמיר, פסיכולוג

מנהל קבוצות - קהילת מנחי הקבוצות בישראל
www.igroups.co.il

הסמיו והגלוי במפגש ארגון עסקי

קבוצה: רשמים מיום העיון

רקפת קרת-קרוואני

רגע מעניין היה כשרונית סיפרה שכשאנשי הפאנל התיישבו בשולחן, מישל המנהל התיישב בצד אחד, ואלונה היועצת בצד שני, ולה- נשאר האמצע...אמצע פיזי בדיון וגם מטאפורי בארגון. את התכנים הרבים לקחו המשתתפים לקבוצות דיון מונחות, וחשבו יחד על ההיבטים הגלויים והסמויים שעלו במליאה.

לבסוף, ד"ר אבי ברמן איתגר את הקהל בשאלה שעסקה במה קורה כשארגון רוצה לשנות תנאים עסקיים לקבלני משנה שעושים עבורו שרות ללקוחות. הקהל- שבא מעולם הקבוצות, נתן תשובות שונות שאף אחד מהן לא הגיעה לרמת "אי החמלה" של הפתרון בן נקט הארגון. מכאן דובר על מלחמת התרבות האפשרית בין "אי-חמלה" כפי שהיא מיוצגת בארגון לבין "חמלה" המיוצגת בקבוצה.

איך היה שם? מעניין מאד... הדוברים היו מצויינים...היה חסר לי עיסוק בקבוצה... הפאנל היה מרתק... מגוון הדעות והעמדות היה מעשיר ומלמד...הדיון בקבוצה הקטנה היה צריך יותר מיקוד...

שמענו וקיבלנו הרבה מאד תגובות, שהתייחסו לתכנים שעלו, לעצם המפגש עם קולגות, לחוויה האישית ולכיווני מחשבה חדשים שצצו פתאום. משובים של המשתתפים לימדו אותנו שהנושא של יום העיון עונה על צורך אמיתי: הנחייה בארגונים עסקיים היא אתגר, וחשוב להמשיך לעסוק בשאלות רלבנטיות בנושא.

להתראות בכנסים הבאים.

רקפת קרת- קרוואני

(התוכנית להנחיית קבוצות בארגונים עסקיים, סמינר הקיבוצים)

את יום העיון התחלנו בהקשבה לקול של הלקוח- מנהל עסקי בכיר: קובי מוטיב COO בחברת שסטוביץ. כמו בארגון עסקי, היה חשוב להבין ראשית "מה רץ ללקוח בראש": מתי הוא צריך אותנו? מה הציפיות שלו? מה החששות/ תקוות שלו מתהליך קבוצתי? ועוד.

תשובות מעניינות קיבלנו בעזרת ניתוח תהליך החשיבה הניהולי שכלל: חוזקות/ חולשות/ הזדמנויות/ איומים (כלי ה- SWOT), של תהליך קבוצתי בארגון עסקי (כגון תהליך פיתוח צוות הנהלה). ביבעד" עלו נושאים כמו: הנחייה מקצועית מביאה לתהליך מעמיק ומחויבות, תזמון נכון ומיקוד נושאי העבודה מביאים לתפוקות טובות יותר, והנראות החיובית "מנהל משתף, מתקדם וכד" שיוכלה לשרת את המיצוע של המנהל בארגון. ב"נגד" עלו נקודות כגון: תהליך ארוך ומסורבל, לא ברור איך מודדים הצלחה, התהליך יכול ללכת לכיוון שהמנהל לא רוצה בו, לכישלון יהיו השלכות קשות ועוד.

בהמשך, הרצה ד"ר מייק טפליץ על פרדוקסים שונים במרחב שבין הקבוצה והארגון העסקי: התרבות הנרקסטיסטית שמאפיינת קבוצה- האדם במרכז, אגוצנטריות, עצמאות ועוד, ותרבות טוטאליטרית שמאפיינת ארגון (או לפחות את חלקם)- הארגון במרכז, סוציו-צנטריות, ותלות. מודעות והבנת פרדוקסים כמו זה ואחרים, יכולים לעזור למנחה בתכנון המטרות, אבחון תהליכים שקורים בקבוצה, ניסוח התערבויות ועוד.

פאנל מונחה ע"י ד"ר ברוס אופנהיימר, הביא לקדמת הבמה דיון של משולש מרתק: מנהל עסקי (מישל וייס מ"שטרואוס"), מנהלת משאבי אנוש (רונית גרשי מ"אדמוקס"), ומנחת קבוצות (אלונה אייזנברג). הפאנל שוחח על אירועים משמעותיים לקבוצה/ לארגון שהם היו שותפים בהם, המקום של משאבי אנוש כמגשר בין השפה הקבוצתית לארגונית, מה שקודקודי המשולש שמים אחד על השני ועוד.

יום העיון שנערך ב 27-28 במאי, הוא פרוייקט משותף של העמותה הישראלית לטיפול והנחייה קבוצתית, התוכנית להנחיית קבוצות בארגונים עסקיים - סמינר הקיבוצים, ואיפ"א - ארגון ישראלי לפיתוח ארגוני. הרחבה ליד האולם מתחילה להתמלא...אנשים נפגשים... מתחילות להיווצר קבוצות.

האם תכננו את יום העיון נכון? זה יצליח? נוכל לתת ערך מוסף? אנשים יישארו עד הסוף?

שאלות כאלה ואחרות העסיקו אותנו בתחילת הכנס, בדומה לשאלות שנכנסים איתן לחדר כשמנחים קבוצה בארגון.

למה בכלל לעשות יום עיון כזה?

קבוצה יכולה להיות ישות עצמאית (קבוצה טיפולית, קבוצת תמיכה וכד'), או ישות שהיא חלק מארגון כלשהו. אם מדברים על המושג הכללי ארגון, קיימת תת קבוצה שהתייחסנו אליה בשם: ארגון עסקי.

הנחת הבסיס היתה שלהנחיית קבוצה בתוך ארגון עסקי יש אפיונים ייחודיים, שעשויים להשליך על תפקידי המנחה, התנהלות הקבוצה, כניסת תכנים ארגוניים לחדר ועוד.

"יש עכשיו בלגן בארגון, השבוע הסתבר שהמנכ"ל עומד לעזוב, המפגש שלי עם קבוצת מנהלי הביניים (המתוסכלים ומבולבלים) היום הוא על הנעת עובדים..."

"מתחיל להיות מלחיץ...הגדרתי עם מנהל הצוות שתפוקת יומיים עבודה תהיה הגדרה מוסכמת של מטרות ודרכי פעולה. בינתיים צריך בעיקר לעזור להם לייצר תקשורת - חשוב, קריטי, אבל הזמן...הזמן" בנוסף האתוס הקבוצתי והעסקי לרוב גוזרים קצב ושפה שונים, מיקוד שונה (תהליך/ תפוקה) ועוד. מכאן, מטרת יום העיון הייתה לחקור שאלות הקשורות למפגש שבין מנחה, קבוצה, וארגון עסקי. מה היה שם? קצת על התכנים

יום העיון כלל הרצאות ופאנל במליאה, וקבוצות דיון מונחות.

בית הספר לעבודה סוציאלית ע"ש לואיס וגבי וייספלד
היחידה ללימודי המשך

פסיכותרפיה קבוצתית

תכנית תלת-שנתית

מרכזת: יהודית עזרא, מ.א., עו"ס אנליטיקאית קבוצתית
יו"ר ועדת היגוי: ד"ר טובה ידידיה, סגנית ראש ביה"ס לעבודה סוציאלית

נפתחה ההרשמה למחזור ב'0

התכנית מיועדת להכשרת אנשי מקצוע מתחומי הטיפול הנפשי בפסיכותרפיה קבוצתית. התכנית מציעה מרחב העמקה תיאורטי והתנסותי בפסיכותרפיה קבוצתית, כמתודה ייחודית הדורשת ידע, התנסות והתמחות בהתאם לסטנדרטיזציה המקובלת בעולם ובקרב גם בארץ/

הנחיית קבוצות

תכנית הכשרה דו-שנתית למנחי קבוצות

מרכז אקדמי: צבי עמלי, מומחה להנחיית קבוצות ולתהליכי צמיחה בקהילה ובמשפחה

מטרת התכנית להכשיר את המשתתפים להשתמש בתהליכים קבוצתיים כאמצעי לקידום של תהליכי למידה וצמיחה וכאמצעי להשגת משימות משותפות, על בסיס דיאלוג בונה ופעולה מושכלת. הלימודים מתמקדים בהקניית ידע ומומיוניות, התנסות במגוון קבוצות, שכלול הכלי האישי וגיבוש זהות תפקידית.

לפרטים נוספים ולהרשמה ניתן לפנות ליחידה ללימודי המשך: 03-5317265, 03-5318211
www.biu.ac.il/soc/sw/hemshech/a18.html | או לאתר האינטרנט: cont.education@mail.biu.ac.il

ההרשמה לתוכנית תחל ב-1 ביוני 2010
ותסתיים ב-15 ליולי 2010

הנחיית קבוצות בארגונים עסקיים

תוכנית ייחודית ליועצים ארגוניים,
מנהלי משאבי אנוש, מנהלי הדרכה ויועצי פנים בארגון

מה קורה פה בצוות עכשיו? למה כלום לא זז? מה לעשות עם המשתתף שהורס את הסדנה?

שאלות ודילמות רבות עולות בכל תכנון וביצוע של התערבות קבוצתית בארגון.
התוכנית מקנה כלים להבנת תהליכים דינאמיים וקבוצתיים בארגון
ומיומנויות הנחייה מעשיות למבון התערבויות קבוצתיות.

תוכנית זו שנתית בהיקף של 390 שעות

התוכנית תתקיים בימי חמישי בין השעות 15:00-20:00

תנאי קבלה

תואר שני רלוונטי, במקרים מיוחדים יתקבלו בעלי תואר ראשון במדעי ההתנהגות, עם ניסיון של 3 שנות עבודה כיועץ או כבעל תפקיד בארגון עסקי. קבלה לתוכנית אינה מבטיחה קבלה כחבר לאיפ"א.

מנהלות התוכנית: חגית צאן, רקפת קרת-קרואני

מנחים:

חגית צאן, רקפת קרת-קרואני, רחלי ברקן, תמי אילון, חנית זלצברג, ערן נדן, ננסי גנדלמן, ד"ר מייק טפליץ ואחרים.

יתרונה וייחודה של התוכנית ליועצים טמונה בשילוב שבין החלק התאורטי והחלק ההתנסותי - פרקטי. שילוב זה, בין ידע וניסיון, מתאפשר באמצעות מנחי התוכנית - יועצים ארגוניים בעלי ניסיון עשיר ובמבון ארגוניים ופרויקטים.

משתתפי התוכנית יפתחו פרקטיקה הנחייתית להתמודדות עם נושאים מעולם העבודה, כגון:

- פיתוח מנהיגות קבוצתית בארגון
- בנייה ופיתוח צוות
- עבודת פיתוח אישי בקבוצה

התוכנית מוכרת על ידי איפ"א (ארגון ישראלי לפיתוח ארגוני)

סמינר הקיבוצים 03-6901200

דרך נמיר 149 תל אביב www.smkb.ac.il e-mail: smkb@smkb.ac.il

המכללה האקדמית בית ברל
חברה, תרבות, אמנות וחינוך

הנחיית קבוצות בחברה מרובת תרבויות

בראשותו של ד"ר אמיתי המנחם וסגל מרצים הטרוגני המגיע מתחומי הפסיכולוגיה הקלינית והחברתית-פוליטית, האנליזה הקבוצתית, היעוץ הארגוני והחינוכי, העבודה הסוציאלית והטיפול באמנויות.

תיאוריות: ד"ר אריאלה בארי בן ישי, ד"ר מיה כהנוב, ד"ר ליאת יכניץ, ד"ר רובי פרידמן, ד"ר אמיתי המנחם, ד"ר יצחק מנדלסון ומר נתי ברנט. **סדנאות לימוד והדרכה:** תמי אלעד, חגית זלצברג, רונית נבו, עירית דותן, אליאס עידי, תמי איילון, חוסה בבצ'יק, ארנונה זהבי, נילי אלגור, סאיד תלי ומרים שפירא.

החלה ההרשמה ללימודים:

- **דו-שנתיים** לקראת תעודת הסמכה מבית ברל
- **תלת-שנתיים** לקראת הסמכה נוספת מהיחידה להנחית מבוגרים במשרד החינוך
- **לקראת תואר שני** בדמוקרטיה מהאוניברסיטה הפתוחה
- **להתמקצעות בהנחיה והמשך לזווית מקצועי** לבוגרי/ות התוכנית ותכניות ההנחיה מוכרות

תכנית מיועדת לבוגרי מדעי החברה, ההתנהגות, הטיפול והחינוך, אנשי הדרכה, יעוץ ומשאבי אנוש המבקשים להתמקצע בהנחיית קבוצות ותהליכי שיח ודיאלוג בין קבוצתיים בחברה בעלת הטרוגניות זהותית רבה.

התכנית משלבת:

- גישות פסיכולוגיות קלאסיות עם אוריינטציה סוציולוגית קבוצתית
- עבודה תוך אישית, בין אישית ובין קבוצתית בהנחיה
- עבודה רגשית עם העלאת תודעה חברתית/פוליטית
- יכולות הנחיה במצבי אי ודאות מורכבות וקונפליקט מתמשך
- מפגש עם גישות מגוונות בהנחיה בפיתוח תפיסה אקלקטית
- למידה תיאורטית עם התנסות בקבוצה קטנה, בינונית וגדולה
- התמקצעות בהנחיה סביב תוכן (תוכן/תהליך)
- הובלת תהליכים בחברה בעלת הטרוגניות גבוהה

התכנית משלבת למידה התנסותית ותיאורטית, עם פרקטיקום בשטח מלווה סופרוויזין הסטודנטים/יות הופכים/ות להיות חלק מקהילה מקצועית המלווה אותם/ן מתחילת ההכשרה ביסודות, לאורך התפתחותם כמנחי קבוצות מקצועיים ובהשתלבות בעולם העבודה.

הלימודים מתחילים ב- 18.10.2009

ראיונות קבלה ב- 26.6.2009

לפרטים נוספים באתר:

<http://www.beitberl.ac.il>

מרכז מידע **ב.י.ב.ת.ל** (*357375)

טלפון נוסף: 09-7476339 דליק

המכון להכשרת מנחי קבוצות

בניהולם של
נאוה רוזנסר ויקטור שבאר

החלה ההרשמה לתכנית דו-שנתית, מחזור י"ז להכשרת מנחי קבוצות בירושלים, תשע"א - תשע"ב, 2010 - 2012

התכנית מיועדת לאנשי מקצוע ולתלמידי M.A. בתחומים הבאים: פסיכולוגיה, סוציולוגיה, עבודה סוציאלית, חינוך, יעוץ ארגוני, ריפוי בעיסוק וטיפול באמנויות.

תעודת הסיום:

תעודת הסיום מוכרת ע"י הוועדה המקצועית לפסיכולוגיה חברתית - תעסוקתית כחלק מדרישות ההתמחות (בתחום פיתוח מיומנויות).

ניהול מקצועי והנחיה:

גב' נאוה רוזנסר ומר ויקטור שבאר, פסיכולוגים חברתיים בעלי מומחיות ונסיון רב בהכשרת מנחים לעבודה קבוצתית. המנהלים והמנחים של תכנית הכשרת מנחי קבוצות אשר מתקיימת 16 שנים, בעבר במרכז ע"ש חיים צפורי ביער ירושלים.

מטרות התכנית:

- פתוח ידע והבנה פסיכולוגית מעמיקים של התהליכים המתרחשים בקבוצות.
- עיצוב תפיסת תפקיד ורכישת יכולת מקצועית של מנחה הקבוצות.

מבנה ושיטת הלימודים:

- תכנית דו-שנתית בהיקף של 400 שעות לימוד.
- התכנית משלבת לימודים תיאורטיים, התנסות בתהליכים קבוצתיים ופסיכודרמטיים, כולל סדנאות ומרתונים.
- פרקטיקום בהנחיית קבוצות המלווה בהדרכה קבוצתית ואישית.

מועד פתיחת התכנית: 22 באוקטובר 2010

הקרן ע"ש דליה שבאר ז"ל תעניק מלגות השתתפות בשכר הלימוד למועמדים העוסקים בתחומים חברתיים

ההרשמה עד ליום: 4 ביולי 2010

יתקבלו מועמדים לאחר מיון אישי וקבוצתי

המכון להכשרת מנחי קבוצות, טל: 052-5334681

machon@grouptraining.org.il www.grouptraining.org.il

זוית אישית מהכנס "הקושי לסלוח"

תמר עיני-להמן

עברנו בכנס תהליך ש"לש" באופן עמוק את מושג הסליחה והוריד אותנו ממקום של שיא אוטופי שמסמן סופה של דרך למקום עם הרבה תנועה ודקויות שונות. השילוב של ההרצאות, הסרט,

הקבוצות הקטנות והקבוצה הגדולה חיבר אותי לחווית הבוזמניות של הסליחה עם האי סליחה, כלומר שלל התגובות, החוויות, השאלות יצרו את התנועה הבלתי אפשרית והעוצמתית שבין לסלוח ולא לסלוח, הן בתכנים אישיים שהעסיקו אותי והן בחווית ה"כאן ועכשיו" של הכנס.

הפתיחה הדרמטית של הכנס בהרצאה "רב מימדיות בתהליך הסליחה באלימות סוציו פוליטית" שניתנה ע"י פרופי יולנדה גמפל וד"ר עליזה מזור, עסקה בהתמודדות עם טראומות שלא ניתן לסלוח עליהם (כמו השואה) ויצרה סערה פנימית שבאה לידי ביטוי בקבוצה הקטנה שהשתתפתי בה לאחרונה. האווירה הייתה חסרת שקט והובילה לחוויה חזקה של אי סליחה בתוך הקבוצה. כמעט כל מה שדובר בקבוצה נחוה כבריחה מדיבור על משהו אחר. אם דובר על כאבי השואה הקבוצה חוותה זאת כבריחה מהדיבור על הסליחות "הקטנות" של החיים שאותן אנו פוחדים לבטא ולחשוף. אם דובר על היבטים אישיים עלתה ביקורת על כך שאין התייחסות למנחה הערבית שיושבת בתוך החדר, ולסכסוך הישראלי-פלשתיני, שנכח אך אינו מדובר (עוד נושא דרמטי ורלוונטי שהסליחה בתוכו נראית כמעט בלתי אפשרית).

וכך, מצאה עצמה הקבוצה "מברחה" את הנושאים שעולים וגם את חלק ממשתתפיה באופן קונקרטי וחוויה באופן מאד ישיר את החלק חסר הסלחנות שבה.

באופן אישי, חשתי כעס על כך שדוחפים אותי לעסוק בהיבט הישראלי פלשתיני, בעוד אני הגעתי עם משאלה לעסוק בהיבטים אישיים, בתקווה שתושג אינטימיות וסבלנות מספקת בקבוצה. (זה היה החלק הראשון של החוויה האישית שלי שכמובן עברה גלגולים, ועל כך אפרט).

השיפוטיות והביקורתיות שהייתה בקבוצה לימדה אותי עוד משהו על הצד ה"אחר" של הסליחה, על התובעני, המתקומם, ההודף, החותך, המפחד, המבולבל, הנוקם (אם אני לא מקבל מה שאני רוצה, אני הולך מפה!) שכלולים בה, ומהווים חלק משמעותי שחשוב להכיר בו בדרך אליה, היה לי מאד משמעותי לתת מקום והכרה דרך הקבוצה לחלק הלא סולח שבי, שהוא גם הגבול מול האחר, גבול חשוב שלא נשאב מיד לרצון "לסדר" את העניינים, לענות על הציפיות או מצד שני לרצון להיפטר מתחושת הקורבנות שלי (הרי אם אני לא סולחת אני נשארת פגועה נצחית), או מהרגש השלילי לפגוע (כל סוגי הסליחות האלו פורטו בהרצאה שהזכרתי על רב מימדיות בתהליך הסליחה).

הצפייה בסרט החזק מאד בבימויו של באסל טאנוס, ובהשתתפותו בערב הזה, עוררה חומרים לא פשוטים, אולם המדיה של הצפייה הכריחה אותנו הצופים לשבת בשקט ולהקשיב. כל הרגשות והתחושות שעלו נספגו בפנים כיוון שלא ניתן היה להגיב אליהם מילולית במהלך הצפייה, אלא רק לראות ולהקשיב. החוויה הזאת כשלעצמה יש בה מן ההכלה כי כל כמה שיעלו בי תחושות של כעס, תסכול, נקם, הזדהות, כאב, בושה, כל עוד אני רואה את הסרט, אצטרך להיות איתם ולהישאר עמם, לחוות את העוצמה

שבהם ואת הסתירה הבלתי נסבלת שבתוכם, מבלי להגיב מיד, מבלי להשליך, מבלי לפעול!

באופן פרדוקסלי, מערבולת הרגשות שנחוותה בצורה זו, יצרה איזשהו שקט מסוים, שקט של הקשבה, של ראיית האחר. בסרט, פאטמה איבדה את רגליה, יקיריה ובמידה רבה את חייה לאחר ההפצה על תרשיחא ב-1948. ראיתי והרגשתי את הזווית המאד אישית שלה, המאד מדברת שלה, ומזווית כזו, עבורי לפחות, ההזדהות תפסה בסופו של דבר מקום מרכזי. החלק הזה בכנס האיר בחוזה את החלק המקשיב, שאולי הוא צעד מקדים לסליחה, וצעד הכרחי אליה. הקבוצה הגדולה של הבוקר הייתה מעבר משמעותי להמשך הכנס ולסיום בקבוצות הקטנות. הערך שלה היה בקיומו של רב שיח מהדהד, יצירתי, קשוב, רב פנים, עמוק ומאפשר. הוא העלה בי שאלות כמו- עבור מי אנו סולחים? מה הסליחה נותנת למבקש הסליחה ולזה הסולח? לאיזה חלק בפגיעה או בפגוע סולחים ולאיזה לא? מתי הסליחה היא הרצון לא לראות? מה העובדה שאני אישה מוסיפה להסתכלות שלי על הסליחה? מה הזווית הישראלית והיהודית שלי לסליחה בימים קשים אלו?

לאחר ההרצאות המרתקות, הקבוצה הקטנה אליה חזרנו מהיום הקודם, הייתה "אקורד" האחרון של הכנס והתנהלה בצורה אחרת לחלוטין, כמעט הפוכה. אווירת הסליחה העמוקה ליוותה את השיח הפעם. סליחה במובן של הקשבה הדדית, של שינוי בעמדות ובראייה את האחר, וביכולת לשים את עצמי במקומו. הפעם יכולתי להרגיש כמה משמעותית ומרגשת עבורי נוכחותה של המנחה הערבית (סמירה), וכמה הגנתי היה לנסות לשים את החיבור הזה בצד בפגישה הראשונה, וכמה הוא לא מנותק גם מההיבטים האישיים של הסליחה. גם בפגישה זו כמובן עלו גם רגשות קשים, אך הם קיבלו מימד אחר, פחות מקובע, הייתה תנועה חיה בין פניה השונות של הסליחה, צדדים שונים שהוחזקו ביחד בקבוצה. אפשר היה אפילו לגעת בצד האצילי ביותר של הסליחה כפי שהובאה מהזווית הבודהיסטית בהרצאתה של אסתר פלד "תודעה ריקה מסליחה". למדנו שמושג הסליחה אינו קיים בבודהיזם, אלא רק נטילת אחריות על מצבי ובחירותיי (כמו להיות פוגע, או להיות נפגע), ועבודה עם ועל המצבים הללו. זהו כמובן עוול לנסות לכתוב על כך בשורה אחת, ובכל זאת, (על אף שכבני התרבות המערבית אנו רחוקים מלהיות יכולים לוותר על הסליחה, שמשמעה ויתור על ה"אני"). בכל זאת, היה גם משהו מה"רוח" הזאת במפגש האחרון בכנס.

כן, אמנם היה זה מסע אינטנסיבי ומזורז של 24 שעות (שאורגן בצורה יוצאת מן הכלל, עם חשיבה מעמיקה, ויצירת אורה של "ביחד"), אך הספקנו להוריד את הסליחה מהמדף המאובק העליון והמבודד, פרטנו אותה למרכיבים אנושיים, ולבסוף, לכמה רגעי חסד, במבט מצועף, אפשר היה לראות אותה נושאת כנפיים ועפה לה במרחבים, שמותר להודות, מרוממי נפש...

הכנס הארצי ה-13 של

חוג בלינט

חוג בלינט, במסגרת האיגוד לרפואת המשפחה, יתקיים ביום 7-8 לאוקטובר ש.ז., כינוס ארצי שנתי (ה-13).

הכינוס יתקיים במלון נווה אילן מיום ה' בשעה 16.00 עד יום ו' בשעה 12.30 זהו יום בלינט פתוח, אליו מוזמנים: רופאים (ממקצועות שונים), פסיכולוגים, ועובדים סוציאליים.

אפשר באותו היום להשתתף במספר פגישות של קבוצות בלינט ולטעום מהחוויה, ללא כל התחייבות.

המשתתפים הקבועים הם רופאי משפחה המעוניינים בהיבט הנפשי של מקצועם, ואנשי מקצועות בריאות הנפש.

המדריכים יהיו אנשי בלינט מנוסים.

פרטים אפשר לקבל אצלי: פרופ' בנימין מעוז, רח' האלה 16, אבן יהודה 40500 טל: 098998367, 0544886656 פקס: 098996130 bmaoz@zahav.net.il

בנימין מעוז יו"ר כבוד של חוג בלינט בישראל סגן נשיא ארגון הבלינט הבינלאומי